

You can
read about
women
who are
unforgettable,
daring
and a not-so-quiet
sensation.

or
become one
by wearing
new
MYSTRECE.
If you dipped
your legs
in liquid chiffon
you'd get the fit,
the look,
the utter cling
of MYSTRECE.
And for pennies more
you get
that Hanes exclusive:
No run can grow
past the
nude heel
and demi toe.

MYSTRECE
the exclusive way
Hanes uses
Cottonite

Hanes

Čtení odborných textů

...aneb Jak na to?

Co už víme:

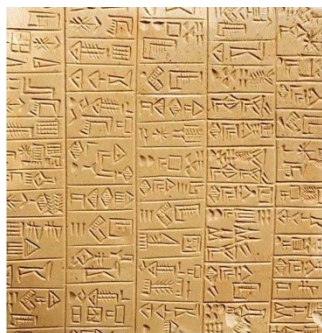
Umíme zhodnotit kvalitu různých zdrojů,
najít je...

Členění odborného textu

- **Struktura odborného článku:**
 - Abstrakt
 - Klíčová slova
 - Jádru článku: **Úvod (cíl studie), Teoretická východiska, Metodologie, Výsledky výzkumu, Diskuse, Závěr**
 - Použitá literatura

Co je to čtení

- Čtení - jedno slovo - mnoho různých významů
- **Historie:**

nás/w po kuffej. Ne/baw/da od
je bo (le bo/roci/je/tra lo wsta/
ymoc/ysla wa/na/wet/ty/wet/luw.)
Amen.

Auděte Pochvalenij.

A Drá wa/lla ry amí
lo stopi ná. Dan/Zub
o re bau: Po je hna
na/ry/me sy/je na mir
A po je hna ny/ plod/
ba/cha/ tve/bo/ Ge/je/fo/ky/ sru.
Amen.

Drownání Apoštole.

A Je čim/w/Bo ha/Če
ce/Wst mo/ha cy/bo.
swo it te/le/te/ y
se mi. X/w/Ge/za/
ky/ta/sy/na/ge/bo/
ge/di ne/bo. Da/na na/sse/bo. Ge/je/fo
204

In Adam's fall
We sinned all,

Thy life to mend,
This Book attend.

The Cat doth play,
And after slay.

A Dog will bite
A thief at night.

An Eagle's flight
Is out of sight

The idle Fool
Is whipt at school.

MY MÁME EMU.

EMA UMÍ ♥♥♥

EMA MÁ ♥ U MÁMY.

EMO! EMO!

♥ MÁME I MY!

MÁME. UMÍ. MÁMA.

Čtení = osvojení systému znaků.

Čtenářská gramotnost

- **Čtení dnes** → čtenářská gramotnost (souvisí s „informační společností“ neboli „společností znalostí“)

= orientovat se v různých typech textů, porozumět jejich obsahu, umět je kriticky hodnotit a dále s nimi pracovat

Čtenářská gramotnost

- Ukazuje se, že **porozumění čtenému textu není něco, co žáci nebo studenti sami od sebe pochytí v průběhu času.**

(viz výsledky 15letých žáků ve čtenářské gramotnosti v mezinárodním srovnávacím šetření PISA (Programme for International Student Assessment) organizovaném OECD)

- Příklad

Čtení jako aktivní proces

- ...od pasivního čtení k aktivnímu zpracování informací
- ...informace a fakta jako „hmota“ opracovávaná naším přemýšlením, čtení „mezi řádky“
- ...naslouchání vnitřnímu hlasu, který nám říká, co dělat, abychom danému textu porozuměli
- ...**Dobrá zpráva:** ať už je úroveň našich čtenářských dovedností jakákoli, dají se trénovat!

Otázka k diskusi: Jak čtete, když čtete?

Úkol: Zamyslete se, kdy jste naposledy pocítli čtenářské selhání. V čem vaše selhání spočívalo? Jaké mělo následky? Jak mu předcházet?

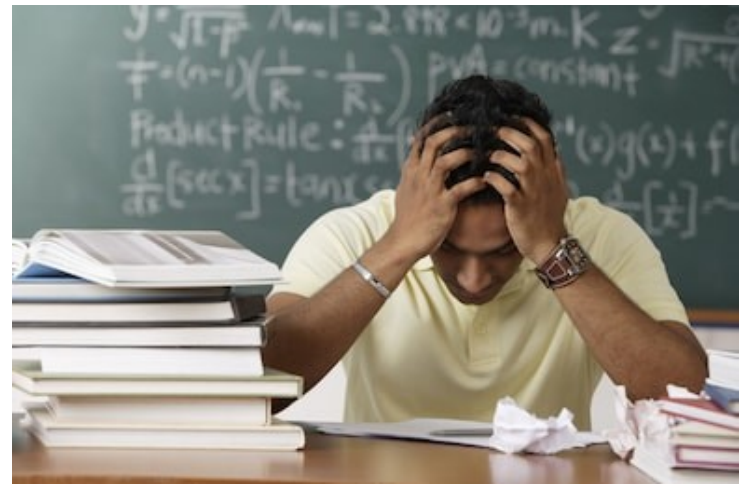
Doporučte spolužákům, jak číst správně. Udejte příklad, co jste v poslední době četli? Jak čtete, když čtete? Co všechno při čtení děláte?

Časté obavy

„Nevím, jestli to zvládnou...“

„Na to nemám kapacitu!“

- Co z toho všeho je vlastně důležité? Můžu si dovolit něco nečíst slovo od slova? Můžu si dovolit něco nečíst vůbec?
ANO.
- Neustále se rozhodujeme, co pro nás je/není důležité...
totéž platí při čtení.

Čím si můžeme čtení a orientaci v textu zjednodušit?

- **Pochopení struktury textu** (nadpisy: členění kapitol, řazení odstavců)
- Čtení **zvýrazněných** pasáží, prohlížení tabulek, obrázků, grafů,...
- **Opakované přečtení** problematického úseku; podtrhání a dohledání významů cizích slov, pokud je neodvodím; představit si v hlavě, o čem text je,...
- **Naše pomůcky:**
 - Zvýrazňovače
 - Tužka
 - Papír
 - Štítky
 - Google
 - Kamarád

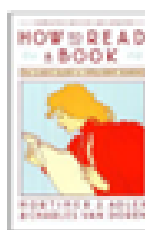
Co dělá zdatné čtenáře zdatnými čtenáři?

- Vědecké texty není možné číst jako beletrii. Chce to mít **STRATEGII**. **Čtenářské strategie** jsou postupy, které čtenáři pomáhají, aby lépe porozuměl čtenému textu.
- Zastřešující čtenářská strategie – sledování porozumění:
Co se vám při čtení honí hlavou?
- U snadnějších textů je využíváme automaticky, u složitějších je potřeba vědomě proces svého čtení řídit a přemýšlet nad ním:
 - **Proč** tento text čtu?
 - **Co** z něj potřebuji zjistit?
 - **Co** už o tématu vím?
 - Držím v rukou **vhodný text**?

Obecné čtenářské strategie

Liší se dle rychlosti a hloubky čtení:

- **Scanning** (snímání) = úsporně (nadpisy, grafy, zvýraznění,...)
- **Skimming** (letmé klouzání):
 - Skimming for gist = pročítám, abych zachytil/a hlavní myšlenku: udělám si základní povědomí o obsahu + otázky k textu (když nevím, co hledám)
 - Skimming for specific information = vyhledání přesné informace (např. jízdní řád)
 - Skimming for confirmation = čtení pro utvrzení dosavadního poznání, všímám si nadpisů a klíčových slov (když vím, co hledám)
- **Intensive reading** = hluboké porozumění + odpovídání na otázky

HOW TO READ A BOOK

MORTIMER J. ADLER & CHARLES VAN DOREN

INSPECTIONAL READING

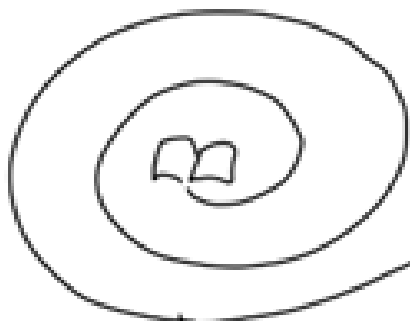
systematic skimming

Does the book deserve careful reading?

Q Title, table of contents, index, blurb, key chapters, skimmed pages

Superficial reading:

In tackling a book for the first time, read it through without ever stopping to look up or ponder the things you do not understand right away.

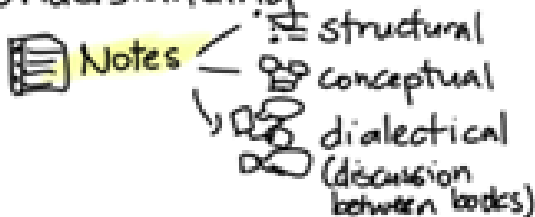

You will understand more as you reread the book.

Read at the speed appropriate for the book.

ANALYTICAL READING

understanding

1. Classify the book.

2. Summarize the book in one sentence or a short paragraph.

3. Show the book's organization/structure.

might not be the same as chapter structures!

4. Define the problem the author tries to solve.

Understand:

AA Terms Message

Is it true? So what?

Sentences Arguments Propositions

SYNOPTICAL READING

many books & their relationships

1. Find the relevant passages (relevant to you) ← important? not important?

2. Reconcile authors' terms.

3. Clarify the key questions in the discussion between books.

4. Define the issues.

5. Analyze the discussion.

Lots of tips on how to read different types of material. (including philosophy!)

Exercises for different levels of reading!

Co dělá zdatné čtenáře zdatnými čtenáři II?

Konkrétní čtenářské strategie:

1) Hledání souvislostí:

- **Já a text**

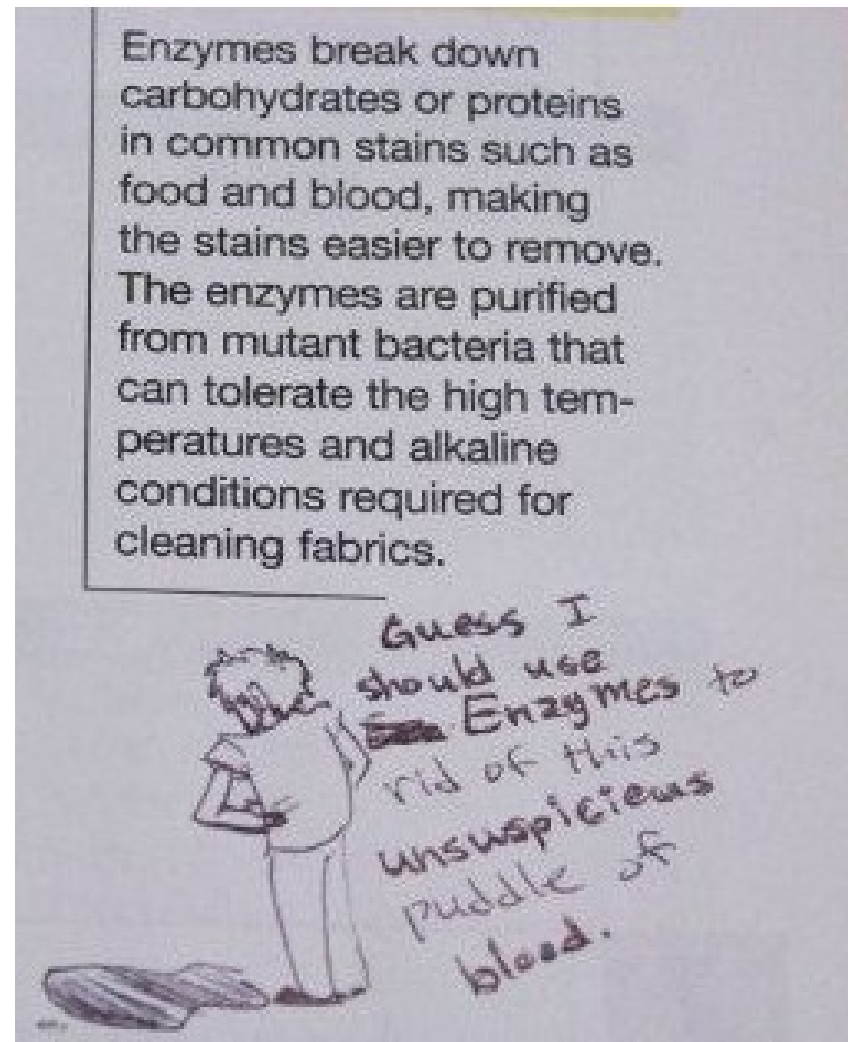
(Co se v textu podobá mému životu?)

- **Text a text**

(V čem je text podobný/odlišný oproti ostatním textům, které jsem přečetl?, Jakou jinou knihu/článek/myšlenku mi tento text připomíná?)

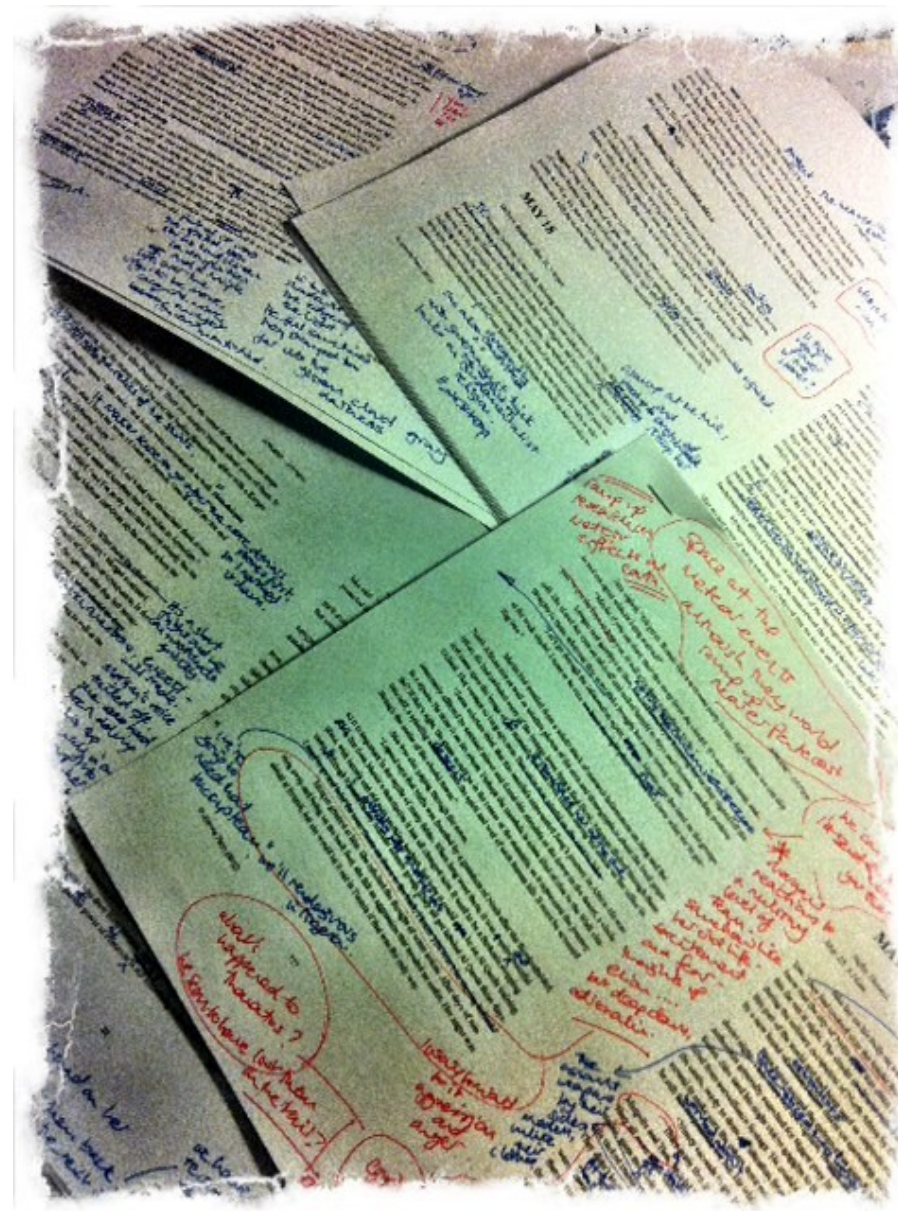
- **Text a svět**

(Setkal/a jsem se s tématem i v reálném světě?, K čemu je text užitečný?)

- 2) Kladení otázek k textu**
(před, během i po přečtení textu)
- 3) Vytváření vizuálních představ**
- 4) Identifikace nejdůležitějších myšlenek a témat textu**
- 5) Syntéza**
(Pearson et al., 2000)

Další: vybavení již známých informací o tématu, předvídání, scanning, skimming, hodnocení aj.

Kladení otázek

Otázky nám pomáhají:

- **sledovat**, zda textu **rozumíme** nebo ne (*Myslí se tím, že...?*)
- **pochybovat** o tom, co je v textu napsáno a zaujmout **kritické stanovisko** (*Dá se věřit těmto argumentům? Co bych mohl/a namítnout?*)
- odhalit **záměr autora** (*Proč autor tvrdí toto? Co tím sleduje? Proč to říká zrovna tímto způsobem?*)
- určit, kde přesně v textu **najdu určitou odpověď** (*Kde se to říká?*)
- se soustředit na myšlenky, které si chceme **zapamatovat** (*Co chce autor, abych si zapamatoval/a z tohoto odstavce? Co je podstatné?, Co si chci zapamatovat já?*)

Kladení otázek

- **Otázky před:** *Proč si autor vybral takový název?, Co je cílem autora?, Co o tématu už vím?, Co by pro mě mohla být nová informace?*
- **Otázky během:** *Je pro mě tato informace skutečně důležitá?, Co ještě musím zjistit?, Chápu, co mi autor chce sdělit?, Co znamená tento pojem...?, U čeho si nejsem jistý/á, co tím autor přesně myslí?, Co si daný autor myslí o...?*
- **Otázky po:** *Co je hlavní myšlenka textu?, Co byla nová informace?, Jaký je můj názor na...?, Co autor tvrdí a já se tomu divím?, Souhlasím s ním?, S čím nesouhlasím? Proč?, Dá se věřit těmto argumentům? Co bych mohl/a namítnout?*

→ **Kladení otázek probíhá neustále, motivuje k dalšímu čtení;** na otázky můžeme najít přesnou odpověď, nebo je musíme vyvodit, příp. odpověď nenajdeme a musíme se poohlédnout po dalším zdroji

Jak vybrat z textu správnou informaci?

Přečtěte si text od Klárky.

Metody čtení textu 1: Metoda **INSERT**

INSERT = interaktivní poznámkový systém
pro efektivní čtení a myšlení

(interactive noting system for effective reading and thinking)

Metoda INSERT

- Jednoduchá metoda čtení textu + zároveň jedna ze základních **metod kritického myšlení**.
- Při četbě odborného textu nám pomůže lépe si uvědomit nové informace a reflektovat je.
- Čtenář je aktivní: v průběhu čtení si do textu zaznamenává **značky**, jimiž vyjadřuje svůj postoj k informacím obsaženým v textu.

Metoda INSERT

Používané značky:

Značka	Význam
✓	informace, která je sice důležitá, ale už ji znám, neříká mi nic nového, je v souladu s mými dřívějšími vědomostmi – rozumím jí a souhlasím s ní
+	nová informace, se kterou souhlasím
?	této informaci nerozumím, není mi jasná, potřebuji ji rozvést, konkretizovat – musím ji ještě dále prozkoumat, ale zaujala mne, chci se dozvědět víc
-	této informaci nevěřím nebo s ní nesouhlasím, musím si ji ještě ověřit jinde

Psaní značek je důležité: udržuje čtenáře ve střehu a pozornosti, dochází k aktivnějšímu dialogu s textem (pozitivní vliv na paměť i učení). Lze pracovat i s barvami, kdy každá barva zvýrazňovače odpovídá určitému symbolu.

Metoda INSERT: cvičení

Pročtete a označujete text. Je jedno, kolik značek použijete i kolik informací si zaznačíte.

Metody čtení textu 2: Podvojný deník

- **Poznámkování:** Při čtení textu vybíráme úseky, které se nám jeví jako zajímavé a opatřujeme je poznámkami.
- Metoda je dobře využitelná ve fázi uvědomění si významu nových informací, kdy **čtený text propojujeme se svými reakcemi na něj** – to nám umožňuje být k textu vnímaví a reflektovat jej.
- Vyžaduje **text se širšími okraji**, aby bylo dost místa pro vepisování poznámek.
- Poznámky můžeme následně využít pro porozumění textu a následně pro organizaci textu vlastního.

Podvojný deník: cvičení

Pročítejte text a při čtení využijte metodu podvojného deníku.

Metody čtení textu 3: Metoda SQ3R

- Důraz na **efektivní čtení řízené vlastními otázkami**:
 - **Skim** (klouzat po povrchu) = dělám si přehled
 - **Question** = otázky založené na tom, co jsem viděl/a při skimmingu, efektivita čtení
 - **Read** = čtení (až zde!) se zaměřením na odpovědi na kladené otázky – čtu jen konkrétní úseky, dělám si výpisky, značky, mapu,...
 - **Recite** = rekapitulace, co jsme se dozvěděli, něco překvapivého?, mám odpovědi?, opět se týká pouze konkrétních úseků
 - **Review** = projití celého textu a opakování, doplnění odpovědí dalšími poznámkami, zapamatování klíčových informací
- **Může se zdát zdlouhavé, ale je dlouhodobě efektivní a vyplatí se** (např. při čtení k diplomce, odkrývání stále nových věcí a souvislostí, vnímání nuancí v názorech, termínech)

Metoda SQ3R: cvičení

Vyzkoušejte si metodu SQ3R na konkrétním článku.

Věnujte pozornost následujícímu:

- jaké je jádro sdělení, jaká jsou klíčová slova vzhledem k mé otázce
- co jsou názory autorů a co jsou fakta
- další okolnosti (např. kdo je zkoumaný...)

Po přečtení zkonzultujte se sousedem.

skimming – otázky a cíle – čtení s poznámkami – rekapitulace poznámek – ujasnění si závěru (např. i pomocí myšlenkové mapy)

Metody čtení textu 4: Metoda PQRS

- Velmi podobná metodě SQ3R (ale čtu text více **postupně, zpracovávám kapitolu po kapitole**)
 - **Preview** = představa o textu
 - **Question** = otázky, přečtu kapitolu a vytvořím si k ní seznam otázek (otázky se derivují z kapitol) *(1. čtení)*
 - **Read** = odpovídám si na otázky *(2. čtení)*
 - **Summary** = shrnutí odpovědí ke kapitole vlastními slovy
 - **Test** = reflexe celého postupu (písemně nebo v komunikaci s druhými), dospívám k jeho pochopení, získané poznatky propojuji s tím, co už jsem znal/a (Zaujalo mě..., Nejdřív jsem si myslel/a...)

Metoda PQRSST: cvičení

Vyzkoušejte si metodu PQRSST na konkrétním článku.

Po přečtení zkonzultujte se sousedem.

preview – 1. čtení s kladením otázek – 2. čtení s odpovídáním – shrnutí odpovědí – test (reflexe celého postupu)

Reflexe

- Jak se vám s jednotlivými metodami pracovalo?
- Najděte si svůj styl!

Použité zdroje

- Černá, M., Černý, M. (2011): Metody efektivního čtení. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/14531/metody-efektivniho-cteni.html/>
- Whitcroft, L. (2011) - <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/ctenarska-gramotnost/cg-strategie>
- Pearson, P. et al. (2000) Handbook of reading research.
- Steele, J. L. (1997): Reading and writing for critical thinking (Čtením a psaním ke kritickému myšlení).